

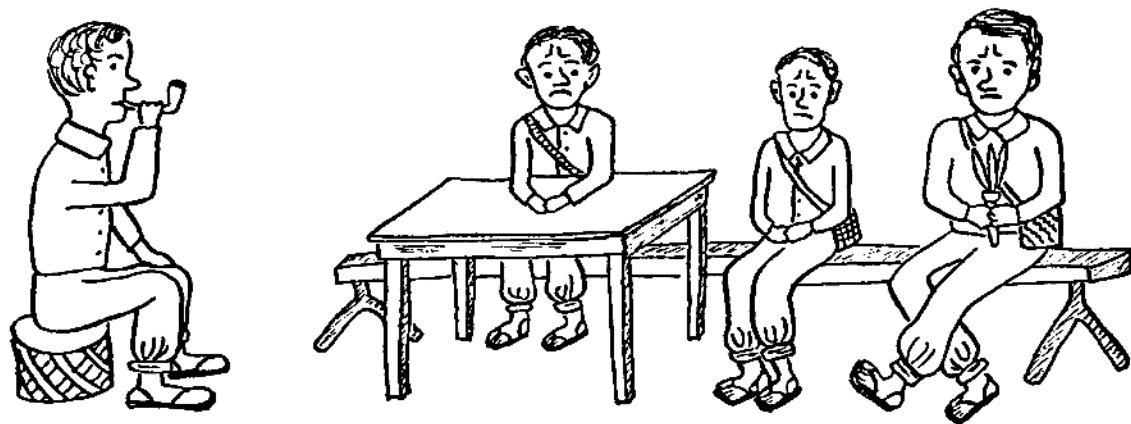

CÜLE' IN Ü NYAÜCA

CŪLE'IN Ū NYAŪCA

Son Chicos Mis Pies

Publicado por el
Instituto Lingüístico de Verano
en coordinación con la
Secretaría de Educación Pública
a través de la
Dirección General de Educación Extraescolar
en el Medio Indígena
México, D.F.
1973

Maj nú'u meyáan ju'urú jú jajcua taváujsimua'a tyaaca.
Mi'ityújsaüra mú matü'újmítyu'umuá'a jú viitye majcái me'e
jüya'a já'awa'aca'a. Matü'újmí cú'ucu'u watáityaca'a tú
wá'utájeeve jú tyejmata'a. Cámujíraatá'a tyu'uvé'enyeyin
máújna ú viitye. Míraatajé'ica. Majtáwa séí watáityaca'a
cú'ucu'u tú jajtá wáye'ivej. Jajtá jú ja'ará. Wa'utajéj.
Ca'anácan mú majtá raatajé'ica.

Tü'újtá'i máújná jú tyaacu ja'utámua'areeri'i. Já
jé'iré'enyá. Já mú jümü jíya'unájchaca'a. Matü'újnu'umí
jayáan tyíraatá'ixa túcún:

--Jáu vīitye ja'utajéeva taváujsimua'a mata'a yée tá'ipuan.

Máj nú'u jí jayáan tyú'utaxájtyaca'a jú tyaacu:

--Canu yée ja'ijí'irünyi. Cási'i, canuwáye'ive.

Cúle'in jí nyaüca.

--Capú. Pu'urí pú tyi'iwáujxa'apü'üntare'e. Jú
pája'umajpuá'ame.

Muĭj pú nú'u raatáwau mejtíraatáunyi'i tú cáí
jújá'uye'ican. Capúja'uye'imúuca. Maraatyáamue'itü
xá'ichu'i.

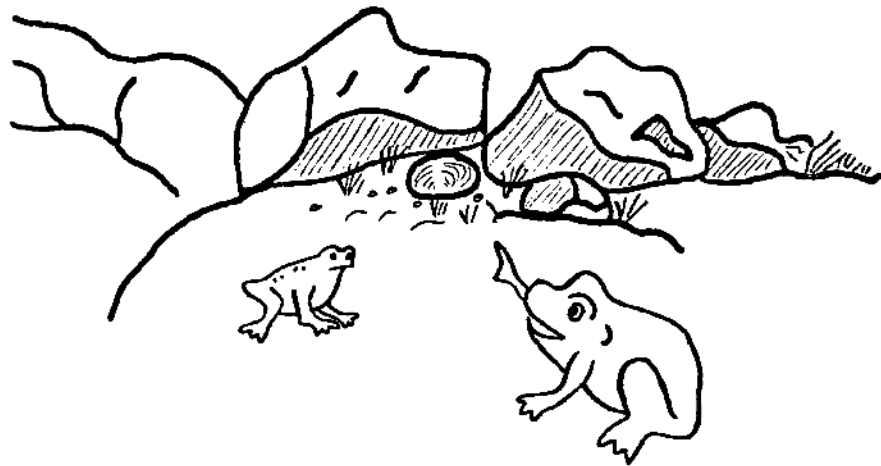
Tü'üj nú'u jí jújá'ume. Jájca'i jáúrapi. Cáj
tyi'ijtsúna'acha. Jú ja'uré'enyá ruché.

Tü'üquí ruyáujmua'a watajé jarásevica. Tücún:

--Che'eré. Metínaatáij jú nyavaujsimua'a.

We'ixáatya'a ja'itú'i mú'u metyítyaja'uju'u muá'aju'un.

Jájca'i tú nu'u véjri'i ja'utyacá'a ú vi'iyetsi. An pu séi
ja'utára ũ ruyauj. Ra'antyéíchajrá'a.

--Yeen pe yée píwajíjwa muá'a.

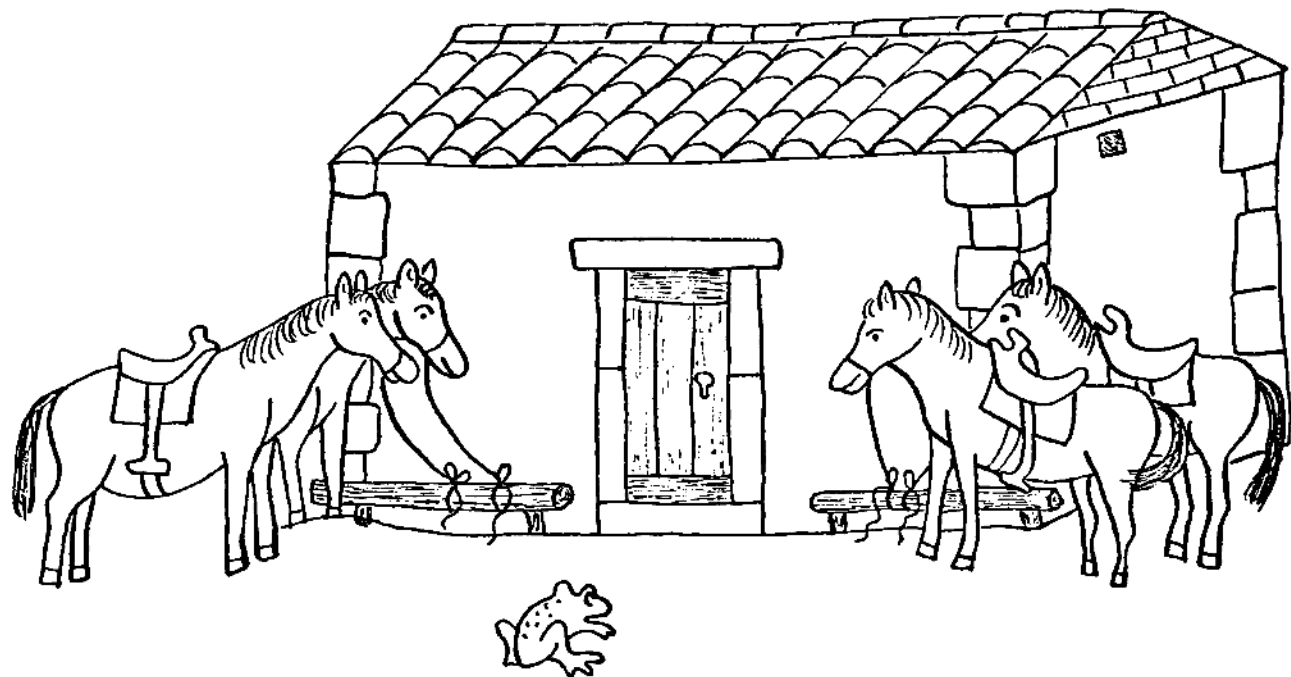
Yáa pú nyu'u jí tyíraatajé. Jajtá mú jiyá'ume.

Tü'újtá nú'u jí áncá'iwayé séi ja'utára ũ ví'iyetsi jetse.

Jayée cha'atá tyíraatá'ixa.

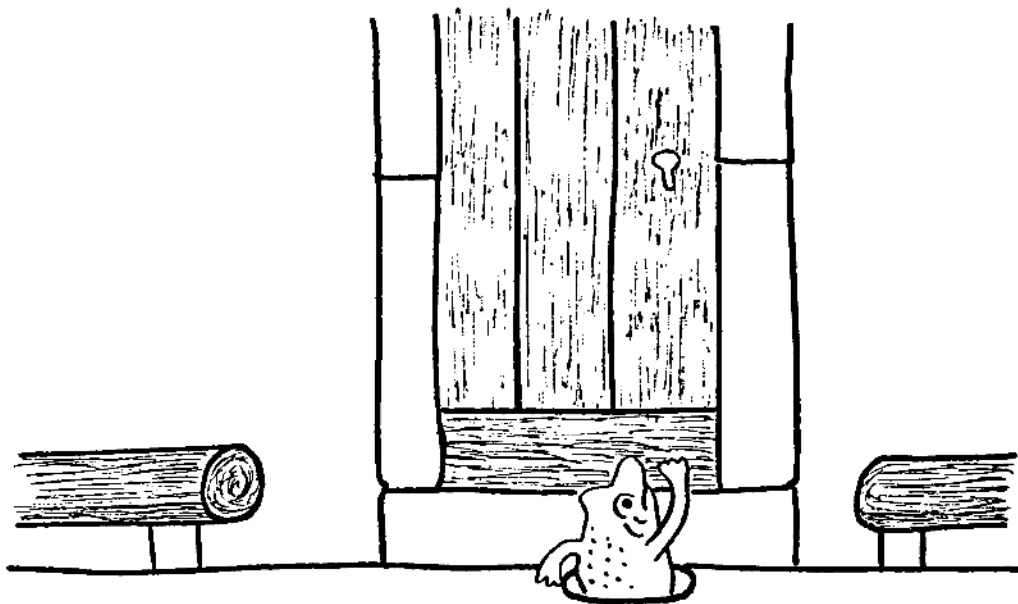
--Jayéen pa yée wajíjwa púaj merí jú je'iré'enyein
jántavan.

Jajtáwa'a mú jíya'umá'a.

Jajtáwa'a jánca'i yee séí ja'utára. Jayéj cha'atána
tyíraatá'ixa. Wé'iwatyáacú'ü.

Jú jíya'ará'a rusáú. Ju'umáj nú'u tü puá'a nu'u
metyíjírú'unye'e júchi'ita. Mirú'ujijwa. Metyírú'unye'e:
lansáantyi, maruméeru, mú'uru'use, xáayaca. Mírú'ujijwa.

Tü'üj nú'u jí tye'ejtyátu'asixü.

--Xa'antáujcuuna yée.

Já pú nú'u jí metya'antacú.

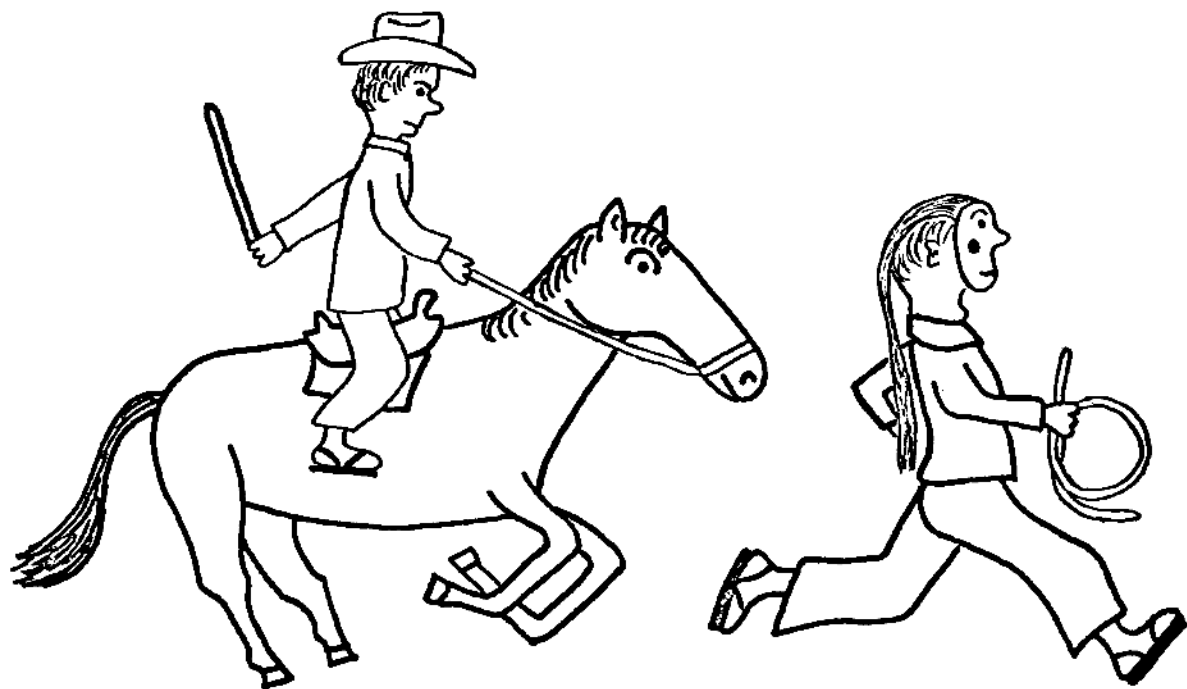
--Xáixe'ere'e, ja'unyí ja'i jéin.

Capúme'ejé'e tyi'itü. Jáún ajtá nú'u pueerta jetye
ja'arájca. Ra'atyéícha'ará'a. Cúj pu 'í cáj jántyé
je'ejmé'ica'ava'ara'a. Ra'atyáatu'axa ü pueerta. Jayáa
pu'u anxúvicajretsé.

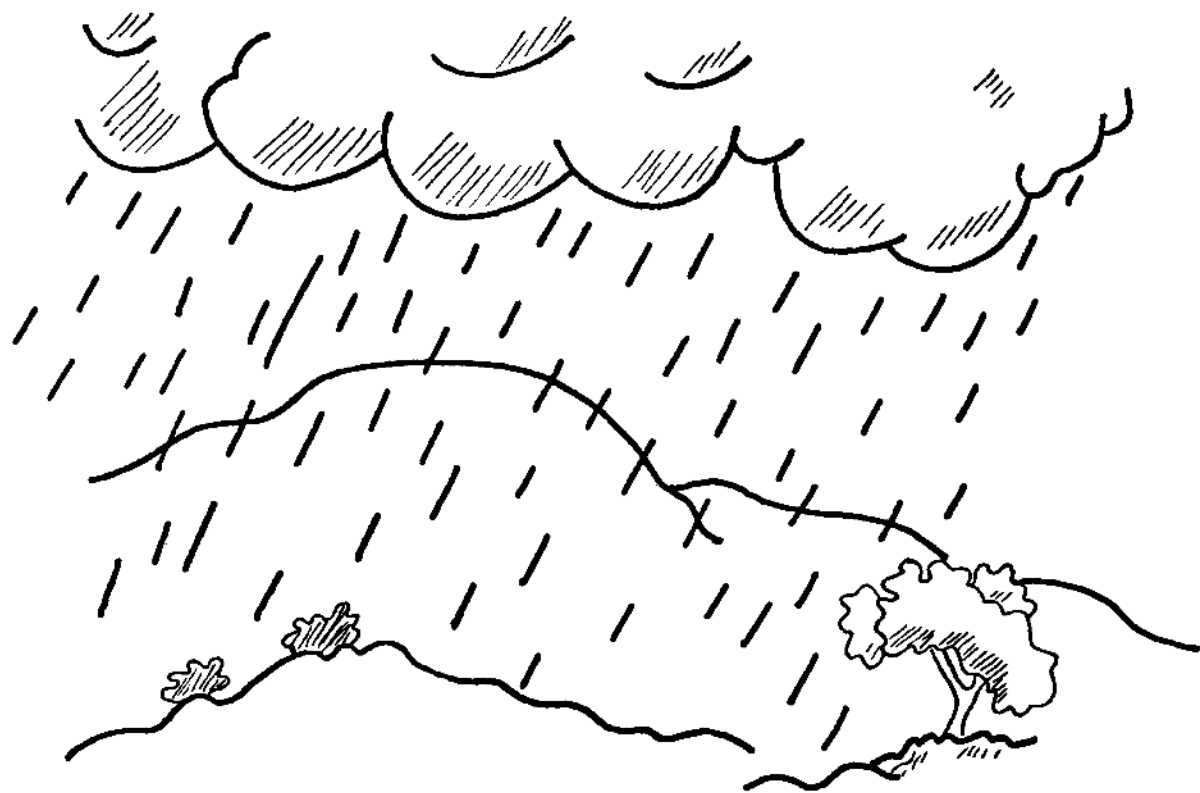

Matü'üjñú'umí tyi'inyíñyu'ucacuca'a. Jaj mumí
wiirátsunaxü jü máta'avé'etye'etye mú'uru'use.
Matü'üjñú'umí náijmi'i wiiráacü. Matü'üj tyíra'antacú
cüme'in mu'u wiiráacü. Tü nú'u ji jayáan nya'ümü
jiyá'utyanyú ü sáü ü ta'anájca. Jaan pú 'ümü ju'ujíjwaca'a.

Jáa pú nú'u jí jayáan túcún:
--Ma'acuí, xaataváj. Sata'ajraatá'ase. Satá'araajé'ica.
Majta máan ná jíye'iré'enye nú'u ja'utú ja'ujíjwaca'a
ú saú. Jajtáwa'a yújetse ja'ujíjwaca'a.
--Xaatáujca'anye yée. Sata'ajraatá'ase.
Majtáwa'a máan ná jí'iveré'enye. Jajtáwa'a yújetse
jíya'ujíjwaca'a.
--Xaatáujca'anye jéítse'e yée. Sata'ajraatá'ase mú
sata'avé'etye'etye.
Jayáa pú nú'u jíj jú xaayaca janácái jú xaayaca,
mú'uru'use xaayaca.

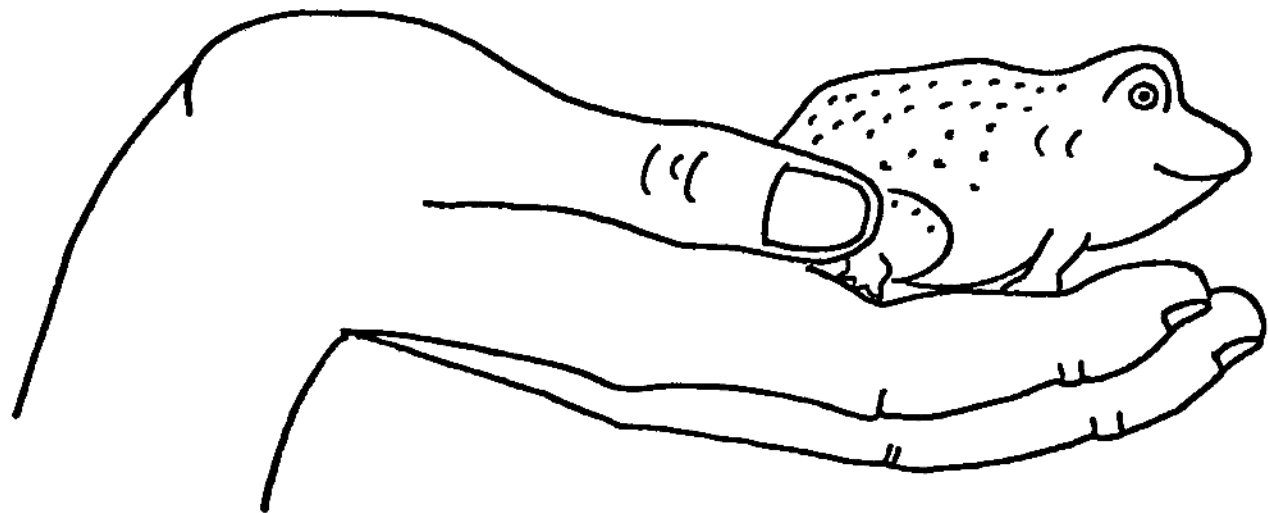
Jajtáwa'a yújetsé ju'ujíjwaca'a.

--Xaatáujca'anye yée já'ana'ajtán jümü jarí.

Satá'araajé'ica.

Jayáa pu'u yé metyítye'irá'a jú viitye.

Tü'újtá'i mújíya'arájraa jú tyaacu. Júwíya'ara
saúüra'ajraa jú ruyaujmua'a. Jajtá jiruvé'enye jú ruche
tú puá'a jarí jú'uruu. Pu'urí náa wé'in. Jajtá
wíya'utyátua jú ruyaujmua'a ü ruche. Tü'új tá'i jáún
jíyá'ume ja'u má jiye'ejtyí jú vaujsi.

Jáa mu nú'u mí jümü míya'unájchaca'a. Muajwíxü.
Náijmi'i mara'antytü. Mu nu'u mí já meya'uré'enyeytye
ja'u má je'ejtyí vaujsi.

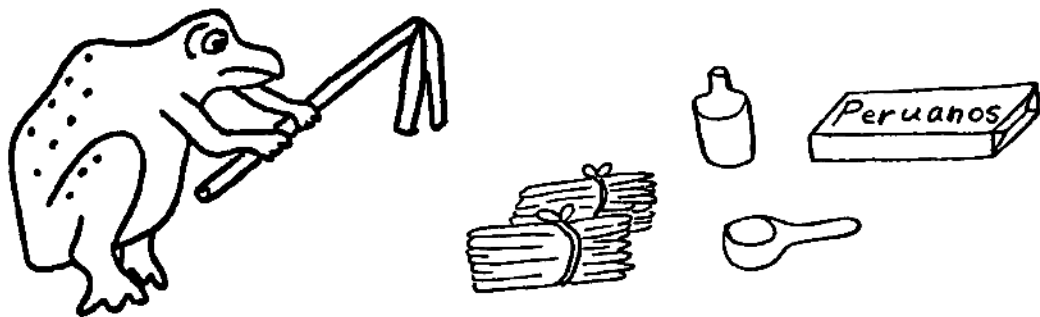
Tü'ü nú'u ji jayáan tyíwa'utá'ixa tücün:

--Pu'urí'icu. Ni macái yará'a.

--Ja'inyí mijta nyá'u.

--Puj, capujá'i.

--Jííji muáa pa wa'anyúucaritaj puá'ame tü'üjtá jan
jaumé'in júuniujetse. Muáapá ju'utányuusin. Muáapá
we'iwatájeevi. Muéetsi muju'e'itá muá'aju'un.

Capú nú'u ja'atsú ji'itáura'aca ja'ájna' jú tyaacu.

Túcún:

—Canú.

--Ja'inyí pijtá. Capuché'e já'i tyu'utárü'üristari
ca'ün pacáí muua mújá'a wá ja'uvé'evi'itú.

Jayáan túcún:

--Capu já'i. Cheijtúna'a.

Tü'üquí wataúra'a.

Jú máj nú'u mí meyáan matü'üjtá ju'utyéviye. Jamúü
pú ju'utányuusín jú tyaacu. Jayáa pú nú'u tyúju'urúj.
Pu'urí'icu.

PROPOSITO

Este libro es el primero en una serie experimental planeada con el fin de fomentar interés en la lectura en su propio idioma entre los del grupo indígena Cora del estado de Nayarit. Se espera que la publicación de materiales folklóricos en la forma de libros ilustrativos dará impulso hacía el fin de que la escritura y la lectura sean actividades enteramente culturales entre los Coras. Este cuento se trata de como el sapo logró a traer las lluvias al pueblo y, como resultado de su éxito, recibió el cargo de seguir trayendolas año tras año.

Investigador Lingüístico: Eugenio Casad C.

Idioma: Cora, de Jesús María, Nayarit

Se terminó de imprimir este libro el día 1º de Abril
de 1973 en la Casa de Publicaciones en Cien
Lenguas MAESTRO MOISES SAENS del
Instituto Lingüístico de Verano, A. C. Hidalgo 166,
México 22, D.F.

Esta edición consta de 25 ejemplares.

Q-3-106